

Z cyklu Spirály života.

Manželka mne narvala do mého maturitního saka a synových kalhot s puky. Na hlavu mi pověsila klobouk po dědovi, jež prý je neustále šik a čím dál modernější. Pak mne, coby nesvéprávného jedince dovedla k levým dveřím rodinného samohybu (naštěstí má na každé straně jen jedny) s příkazem precizně definujícím lokalitu, do níž chtěla přemístit auto i s nákladem, sestávajícím z ní samotné, neposedného dítěte, takto skoro dvacetiletého klacka a jeho – námi již adoptované – postelové kamarádky.

Znovu – pokolikáté už – dělám ze sebe idiota a konám něco, co mi je z duše protivné. Odvážím svou sebranku do vzdáleného města, abychom společně předstírali radost z cizího štěstí – neštěstí. Ženich a nevěsta, družičky a družičáci, protože nová doba. Dva profi mamlasové s kamerami, fotky jsou dnes už málo. A k tomu ranec sentimentálních keců, škopek slz a lavor slintů.

Jak dlouho ještě...?

Po manželském slibu a okroužkování novomanželů – nevím, proč mi připomínají čerstvě ulovenou zvěřinu – hromadný odjezd kamsi do dále, za devatero benzínek, devatero servisů a devatero silničních kontrol.

Hezky nafutrovat pupky, pomluvit nejen své příbuzné, ale i protistranu, pošlapat drahé boty spoluhodovníkům při tanci – netanci, pak protrpět nekonečný večer v kraválu diskotéky a ráno se probrat s ustřelenou hlavou z přemíry chlastu a fetu všeho druhu...

Kolikrát ještě...?

V mezičase mezi dezertem a kávou odchytím dvouletou vnučku Áju a vyrazíme spolu na čerstvý vzduch, pryč od plných talířů, nespoutaného halasu a stupidních společenských her. Kráčíme podél břehů potoka k centru větší vesnice, v níž se nachází středisko svatební kultury a společenské zábavy. Sejdeme pomalu k návsi, již vévodí hned tři mosty rámuující ještě stále socialistický vzhled vsi na soutoku dvou říček. Plevelem zarostlá točna autobusů, zavřená prodejna Jednoty, popraskaná omítka na kulturáku...

Ten kulturák...

Zpomaleně se přiblížím na vyasfaltované prostranství před druhdy proskleným čelem budovy. Tak zpomaleně, že i vnučka Ája, doposud vzorně ťapající půl kroku za mnou, mne předběhne a volá, abych si pospíšil.

Nevěřicně obcházím budovu, snažím se nahlédnout dovnitř přes šedivé tabule zbytků nevymlácených oken. Obcházím budovu, nedbám na vysokou trávu, na strženou provizorní zábranu, vyrobenou z dřevěných latí a červenobílé pásky.

Přišel jsem pozdě...

Přijel jsem pozdě.

Jako vždycky a všude.

Nebylo proč spěchat. Zaparkoval jsem rodinného žigulíka na vyasfaltované prostranství a s hranou sebejistotou jsem pokročil k širokému schodišti. Nahoře na terase stál hlouček svatebčanů, všichni poslouchali zvonivý hlas nevěsty. Stála uprostřed a vykládala nějakou veselou historku.

Proč se mi zdálo, že mluví o mně...?

Když skončila a všichni se smíchy popadali za břicha, otočila se ke mně: „Tak jsi přece jen přijel?“ usmála se na mne. „Chtěla bych si s tebou zatančit,“ položila mi ruce na ramena a její velké oříškové oči se zalily slzami. Nebo se mi to jen zdálo...?

„Hledáte něco?“ ozve se za mnou. Otočím se. Dva metry ode mne stojí černý šerif s teletem, převlečeným za psa.

Jak se tak rychle a tiše mohl dostat za moje záda, uvažuji, namísto abych chlapa pacifikoval nějakou narychlo vymyšlenou výmluvou.

„Ééé, dobrý den,“ začínám se potit na zádech, „vy to tady hlídáte? Tady byl vždycky kulturhauz, ééé, totiž kultuní dům?“ snažím se zbavit svého dialektu a působit pokud možno věrohodně. Nežere mi to ani páníček, ani jeho čokl. Oba začínají vrčet.

„Proč vás to zajímá?“ táže se podezřívavě šerif. Snažím se mu nenápadně zkontrolovat zuby. Chrup v dnešní době prozradí na svého nositele nejvíc.

Vnučka Ája se zatím snaží skamarádit s čoklem. Vykulí své obrovské oříškové oči, přistoupí k němu a s vážným výrazem se ho zeptá: „Šalí, ceš kávu?“

„Můj pes kávu nepije,“ zabere černý šerif a škubne vodítkem, protože je lehce vyděšen, stejně jako čokl. Ája se bezohledně vrhá čoklovi na krk, mermomocí se s ním chce pusinkovat. Psisko se bezradně dívá na pána, marně očekává rázný povel, který by mu dovolil to dotěrné desetikilové stvoření rozcupovat na kusy.

Vnučka nemyslí kávu, ale krávu,“ vysvětluji. „Mají doma taky čok... ééé, pejska. Jmenuje se Čárli a na hraní má plyšáka, černobílou krávu.“

„Bessy, nesmíš!“ volá šerif a snaží se vyprostit čokla z klubka na zemi zuřivým škubáním za vodítko.

Napůl zardoušená Besina vyje jak hladový šakal na poušti, oslintaná Ája ji tahá k sobě za ocas a volá:“ Dám ti kávu!“

Popadnu batole do náručí, omlouvám se šerifovi, Ája mi piští do ucha: „Šalí ce kávu!“

„Ukážu ti NĚCO!“ vnadila mne Lia a podala mi podivně zohýbaný šroubovák. Jen to strč do zámku a zaber, to půjde, uvidíš,“ radila mi při otevírání dřevěné šopy, přilepené na neomítnutý domek dva plus obytná půda z červených cihel ve vítkovické kolonii.

„Vidíš? To je ono, naše nové auto. Že nevíš, jak se to startuje?“ zeptala se s nevysloveným příkazem – rozjed' to!

„Kde máte starého Minora?“ vyžbleptnul jsem. Namísto odpovědi mi pod zadek vrazila vyšívaný polštář ze zadního okna, na němž doteď seděla vysoce módní, a tudíž naprosto nepostradatelná soška psa s kývací hlavou.

Samozřejmě, že jsem nastartoval. Nebyl to žádný výkon, když klíče visely na futrech vrat, jejichž starosvětský zámek jsem předtím překonal šperhákem.

Tehdy nás zastavily koleje, po nichž právě projížděl nákladní vlak, který přetahoval ještě žhavé ingoty od ocelárenské pece na vítkovickou kovárnou. A hlavně kamarád Lianina táty. Jel na rozhrkaném kole na šichtu, oranžový žigulík na přejezdu řval na všechny strany světa – já jsem tady nověj!!! A protekční eSPéZetky – čtyři jedničky za sebou...

Vytáhl mne za ucho od volantu a dal mi pár facek. Byl o třicet let starší a o padesát kilo těžší. Zmáknout vystrašeného hajzlíka z páté třídy pro něj nebyl problém. Lia stačila zdrhnout. Vyskočila na stupačku vagonu, vjela z rušné ulice kamsi do fabriického mumraje...

Ostravo..., moja Ostravo...

Pomalů jsme se přiblížili k vile, která se třásla přívalem decibelů z probíhající diskotéky. Vnučka už byla unavená a ospalá. Popadl jsem ji do náručí a zanesl jsem ji do místnosti, kde byl schován její kočárek. Než jsem ji uložil, už spala. Sedl jsem si k ní na židli a bezmyšlenkovitě jsem pohupoval kočárem. ... Ostravo..., moja Ostravo..., Lio..., Lianko...

„Jsem Vám říkala, že přijede,“ úspěšně překřikovala vřavu dívka s dlouhými vlasy barvy zralých kaštanů. „Ty jsi na mě nezapomněl!“ křičela mi do ucha a objala mne vši silou, které byla schopna.

„Přeci jsme se domluvili, ne?“ překřikoval jsem halas jejich spolužáků, kteří mne nadšeně vítali. Jak bych mohl zapomenout na svou sestřenici?“

Ukončila konverzaci polibkem a rozcucháním mojí máničky. „Ostříhej se!“ vykřikla a se smíchem odběhla za partou kluků u břehu Odry, na němž pořádala třídní mejdan.

Byl jsem v sedmém nebi. Seskočil jsem z motorky, z otačených ramen jsem sundal turistickou krosnu plnou šnapsu. A z nosiče na motorce druhou. Kolem mne se točily Lianiny spolužačky v plavkách, těla rozpálená sluníčkem, chladivý vítr ve vlasech... „Zůstaň, vid', že zůstaneš!“ volaly na mne, když jsem předstíral, že chci našlápnout motorku a odjet...

„Haló, nechrápej! Léky! Přinesla jsem ti léky!“ překřikuje moje žena decibely z diskotéky v hlavním sále.

„Kolik je hodin,“ zblble se tážu, „jak dlouho tu chrním?“

„Klid, o nic jsi nepřišel,“ usměje se žena, pohladí mne po pleši.

„Nevypadáš dnes dobře, nebolí tě zuby? Co kolena? Nemáš koliku? A kam jdeš?“ volá za mnou.

„Pohlídej Áju, jdu si pro vodu, musím ty prášky přeci zapít,“ volám přes rameno...

Protlačím se přes výčep do kuchyně, poprosím o sklenici čisté vody bez bublinek. Mladá servírka bez odezvy vystrčí pozadí a odkvačí s tácem na sál, zatímco důchodkyně si mne důkladně změří rentgenovým pohledem, uchopí sklenici na long drink a natočí mi požadovanou tekutinu z vodovodu.

„Děkuji,“ zasípám.

„No nemáte za co!“ nakvašeně zaklape madam zubní protézou.

„Naty, roztoč ještě pět dvanáctek,“ houkne směrem k výčepu.

„Vy tady asi děláte dlouho, že?“ snažím se navázat konverzaci.

„Co mi chcete?“ odsekne bába.

„Jsem se jen chtěl zeptat, mám pocit, že jsem tu byl kdysi na nějaké oslavě v tom zavřeném kulturáku...,“ melu pantem.

„Á jó, no jó, tam jsem dělala provozní až do doby, než to rozkradli i s celým kolchozem, teda se zemědělským družstvem.“

„Tak jsem se nespletl? Dělali jste tu kdysi svatby?“

„A jó, no jó, já už to dělám skoro padesát let. Tenkrát jsme dělali kolem osmdesátky akcí ročně, a to nepočítám pohřební kary. Ale tenkrát byla jiná doba. A jestli si myslíte, že si někoho pamatuju, tak to ne. A když nám to sebrali a prodali, postavili jsme si tohle to!“ pyšně se rozmáchne rukou kolem sebe. „Jó, kolik dřiny a peněz to stálo...“ přepne se babka automaticky do vypočítavacího a vychloubacího módu.

Mlčím, předstírám zájem, nenápadně se přidržuju stolu, polykám prášky, srkám vodu.

„Tak jsem se nespletl,“ brblám si pod nos, dopiju vodu, poděkuju a belhám se za vnučkou...

„Chci se s tebou vyspat! A chci si tě vzít za ženu! Chci být s tebou! Na furt! Co na tom nechápeš?“ útočil jsem na Liu.

„Co tě zas popadlo? Vždyť jsme příbuzní! Jsi můj bratranec!“

„Já tvůj bratranec? Když jsou naše babičky sestřenice? Si ze mě děláš prdel!“

„Proč jsi sprostý?“

„Kurva, vy nic jiného neumíte, jen nasrat člověka a pak vyštěkávat, že je sprostý!“

„Proč tu tak řveš?“

„Protožeš mi řekla, že bys mě chtěla!“

„Ale už tě nechci!“

Práskl jsem dveřmi...

... co jiného jsem mohl udělat...

„Halóó! Tato! Už zase spíš?“

Otevřu oči. Nade mnou letí anděl. Má zelené oči, zelené šaty a zelenou svatozář. Že bych už umřel...?

Zamrkám...

... není to anděl. Matka mé vnučky Áji, nejstarší dcera. Má zelené oči, zelené šaty, náušnice se zelenými turmalíny a zelenou stužku v dlouhých vlasech. Pohladí mě po pleši. Kurva fix, co furt dnes mají s tím hlazením? Vypadám snad na to, že dnes zaklepu bačkorami?

Nechceš si jít lehnout?“ zeptají se mne zelené oči.

Ne!

Nechci!

Nic nechci!

Chci pryč!

Chci všechno!!!

Koupal jsem se v potu, házel lopatou písek do puštěné míchačky. Rááz – a – dvě, ráááz – a – dvě, půl vědra vody, lopata cementu, lopata vápna, čtyři lopaty písku, nespěchat, pořád dokola, makačka od šesti ráno do sedmi večer. Tři jídla v šichtě, čtyři piva na celý den...

„Oběéd,“ ozvalo se konečně od unimo buňky. Ne, žádný konec. Domíchat, vylít do koleček přidavačů, nahrubo opláchnout míchačku, přetáhnout ji blíž ke kupě písku, přinést další pytle cementu a vápna.

Klapla jedenáctá a já měl ruce vytahané z lopaty jak orangutan. A bude hůř, po obědě změna. Místo lopaty kolečko a navázet zedníkům cihlu, maltu, občas přibrat od polní jídelny někomu pivo. Bože můj, kdy už bude patnáct minut na odpolední svačinu...

„Dopisy! Stelos Chaci..., Chaciant..., do řiti, to nejde přečíst, no náš Řek má dopis, ... Jura Harynžlok, ... Libor Kubančok, ... tohle bez brýlí nepřečtu, a víte co? Tu to máte na stole a rozeberte si to...,“ předákova slova zanikla v cinkání lžic a halasném hovoru chlapů.

Starý Vrána bral obřadně jedno psaní po druhém a posílal je předáním sousedovi dál. Za nějakou chvíli přede mnou přistála pohlednice ze Šíravy.

„Pošli to dál...“ řekl soused. Marně jsem bojoval se ztuhými prsty, aby uchopily pohlednici a podaly ji dál. Konečně jsem tvrdý papír ulovil. Přitom jsem ho otočil a bezděky sklouzl po napsaném textu. Pozdravy ze slunné Šíravy, blablabla..., mému Liborkovi, blablabla..., Liána z pralesa.

„Ty vole, kdes k ní přišel?“

„Co, k čemu?“

„K Lianě! Že je z Vítkovic!?“

„Nó, a co jako?“

„To je moje sestřenice!“

„Maš fajne baby v rodině, cype.“

Nejdřív jsem mu chtěl rozbít hubu. Pak jsme se spolu večer ožrali, jako zvířata. Ráno v pět jsme přišli na ubytovnu, s obtížemi se převlékli do modráků a šli na dvanáctihodinové dostaveníčko s lopatou a kolečkem. Po cestě jsem dvakrát zvracel, toho vína bylo moc...

„Tato, máš tu nějaké peníze?“ vyzvídá junior.

„Už jsi někdy zažil, že bych byl bez peněz?“ nafukuju se důležitě. „Co se děje, že se chystáš somrovat?“

„Nó, víš...“

„Chceš si tady na místě ihned koupit další motorku, anebo nějakou jinou babu? Nic jiného to nemůže být,“ vžívám se do role děda Vševěda.

„Já jsem se tu pustil do řeči s takovým jedním týpkem a on mi říkal, že prodává...“

„Kolik?“ hraju si na Rotschilda.

„Pětadvacet.“

„Tak tolik fakt nemám. Bere kreditky?“

„Tato! Měj rozum...“

„Jak rozum, co rozum!? Vy mladí furt machrujete s kartami, platbami přes kecafon a podobnými blbostmi. A mě potom otravuješ s rozumem. Zajdi za mamou, ať sem dojde s drobnými, nějak to polátáme, pětadvacet nebude problém,“ nehodlám slevit ze své pověsti pochodujícího trezoru.

Syn mne ovšem pro jistotu neopouští, aby mne půjčovací mánie tiše nepřesla. Sežene mámu tak, že zavolá ségře na mobil.

„Co jsi zase ztratil?“ zeptá se má životní družka, jen co strčí hlavu do dveří.

„Níic! Synek potřebuje půjčit pár peněz. Si představ, jsme tady na svatbě a on tu sežene fajnovou motorku, která mu zrovna chybí. Kde mám sako?“ sháním se po své garderobě, abych synkovi odpočítal žádanou částku.

„Peněženku v něm nemáš,“ hlásí vítězoslavně má žena.

„No to jsem si mohl myslet. Jak to?“

„Jsem ti ji sebrala a schovala do kabelky už při obědě, když sis hodil sako přes opěradlo na židli. No jak ses chystal na čtvrtou štamprli slivovice,“ snaživě napovídá, když vidí můj dezorientovaný pohled.

„Synku, sleduješ to, co všechno tě jednou bude čekat?“ školím peněz chtivého potomka. „Nežeň se! Jinak budeš stejný chudák, jako já.“

Žena mi s kamennou tváří podá číšnickou geld-tašku a se zájmem sleduje, jak v ní neobratně noruju. „Ještě by to chtělo nové oči a nové ruce,“ nahlas komentuje moje přehrabování v přihrádkách.

„My milionáři máme čas,“ důstojně odpovím a vzápětí reflexivně kopnu do padající kasírtašky, která mi vyklouzla z rukou. Vějíř bankovek, účtenek a papírků s poznámkami a telefonními čísly rozletí nad zemí. Zakleju a pracně se shýbnu nosem až k zemi, potlačuju chuť sprostě nadávat, zatímco ochotné ruce pokládají na stůl spadlé papírky...

„A kde jsi vzal tohle?“ ozve se za mnou.

Otočím se, žena civí na jakousi kartičku. Přes rameno jí nakouknou děti.

„To je přece naše Ája na černobílé fotce!“ zjišťuje naše zelená dcera. „Tato, jak jsi tu fotku pořídil?“ zeptá se mne.

„To není Ája, tohle má jiný účes,“ praví moudře synek. „A fotka je stará nejmíň padesát let,“ odhaduje stáří papíru okem zkušeného falzifikátora.

„Jiný účes? Už jsi někdy slyšel o hřebenu?“ zeptá se žena.

„Na co hřeben? Tata mě sebere mašinkou jednou za čtrnáct dní a je to. Hřebeny jsou drahé a pořád jen zbytečně leží na policičkách,“ hodnotí synek mámin verbální pokus o zkulturnění své osobnosti. „Úplně stačí si do vlasů občas otřít mokré ruce,“ nezapírá vliv mé minimalistické životní filozofie. „Stejnak mi vypadnou, jako tatovi.“

„Tvůj otec je vážně nemocen!“ plísňuje matka syna.

Kluk se jí směje do tváře, nezdá se, že by nějak extrémně prožíval všeobecné obavy o mou dlouhověkost.

„Nechej ho, mamó. Na, tu máš prachy a vypadněte, děcka, já chci mít chvílku klidu a vy s takovou vzbudíte Áju,“ vyháním potomky z místnosti.

„Co ta fotka?“ ptá se mezi dveřmi kluk.

„Hele, vyfič dřív, než ti ty prachy seberu!“

„Co se stalo?“ zeptá se žena, sotva docvakly za dětmi dveře.

„Co by se stalo, nic se nestalo,“ sveřepě odmítám komunikovat.

„Vytáhlš tu fotku z kovové krabičky, kterou schováváš v trámu u komína.“

„Ty o nich víš?“

„O čem?“

„O těch fotkách.“

Žena se na mne zahledí vševědoucíma očima a mlčí. Mlčíme oba.

„Je zvláštní, jak je Ája podobná Lianě, že?“ pronesu po dlouhé chvíli.

„Nevím, viděla jsem ji poprvé už dospělou, na pohřbu tvé pratety Božky, tenkrát už měla dva syny, Miroslava a Adama,“ sype žena přesná fakta. Hotová pochodující rodinná kronika.

„Skoro jako by byla její dvojče,“ dodám po chvíli.

„Všichni naši dědové kopali uhlí. Nic v tom nehledej, nepátrej, nezjišťuj. Žádné sliny, ani vlasy, žádné testy, nic, nikam. Oni sem přišli sem s nadějí na lepší život. Už tu nejsou, jsme tady jen my a nikdo jiný,“ odpoví mi žena.

Po nekonečných pěti minutách znovu promluví: „Volal mi Jarek, Lianin manžel. Lia umírala dva roky. A nedala mi vědět!“ zoufale žaluju své ženě.

„Mařenka, myslím její mámu, ne pratetu ze Zárubku, ta nám taky nic neřekla. Jarek jen zavolal, že už nemá tchýni, ať přijedem na pohřeb. Lia by stejně odešla a ty by ses zbytečně trápil,“ chlácholí mne žena v objetí a hladí mi pleš.

Stáli jsme na vrcholu ostravského Kilimandžára, drželi se za ruce a čekali na první sluneční paprsky. Vítr z východu nám čechrал vlasy a ředil sirovodíkový mrak stoupající z nedalekých koksoven.

Pak naše oči oslepil první zlatý šíp od Michálkovic. Zavřeli jsme víčka před bodavou bolestí.

„To byl teda nápad, harcovat po takovém mejdanu ze Zárubku až sem,“ snažil jsem se naoko hudrovat.

„A není tu nádherně?“ odpověděla otázkou Lia. „Není to úžasné, stát na hoře, ve které se žárem mění uhlí na diamanty? Za chvíličku bude hořet uvnitř i zvenku. Ještě chvíli a Ema bude od sluníčka celá v jednom zlatém ohni, uvidíš...“

„Chtěl bych stát tady a s tebou. Ale ne jenom teď. Pořád, až do konce života.“

Beze slova mne políbila...
